

Översättning: Sten, Fastulv, Härjolv reste denna sten efter Gälv, sin fader, och efter Ulvvid, Gälvs broder.

Kumlet gjorde
kloka söner av Holmlög.

Anm. Dybeck, *Runa fol*, I, s. 89: »Vid uppförandet av Sundby slott för omkring 30 år sedan inlades en aldrig granskad runsten i muren.»

89. Hammarby kyrka, Östra Rekarne hd.

Pl. 44.

Litteratur: O. Hermelin, Ö. Rekarne fornl. s. 151; Brate, Resebr. 1897; S. Lindqvist ATS 22: 1, s. 33.

Runstenen ligger med båda kortändarna dolda under dörrposterna som tröskel mellan kyrkans kor och sakristia. Dess synliga längd är 164 cm, bredden tyckes vara 94 cm. Ämnet är blåaktig kalksten.

Ristningen är synnerligen mycket nött, så att föga mer kan fastställas än, att det varit en runsten med ornament i relief.

S. Lindqvist betecknar stenen som en långsidohäll, vars ena kant varit rätlinigt tillhuggen, medan den andra, som stått i jorden, lämnats rå, och antager ornamentiken (s. 50) härröra från Näsbyörn, som ristat Sö. 336 Äskilstuna.

Efter den utåt kyrkan vända sidan finnas några runor bevarade. 1 kan ha varit bistav till **u**, 2 är sannolikt **k**, alltså ordet [a]uk »och». 3 synes vara **y**. Därefter är ristningen utplånad på 65 cm, så kommer 4 **≠ o**, vars nedre bistav dock är vågrät, och sedan synes ingen runa.

90. Lövhulta, Hammarby sn, Östra Rekarne.

Pl. 44.

Litteratur: Bidr. t. Södermanlands äldre kulturhist. VII, s. 5 f.; Brate, Resebr. 1897; S. Lindqvist ATS 1, s. 129 f.

Runstenen hittades 1888 liggande i en åker med runsidan ned, och sprängdes, som hinderlig för jordbruket, i sex klyftor.

Stenen står nu rest på norra sidan om landsvägen söder om stora Lövhulta mellan vägarna till Strängnäs och Eskilstuna vid vägskalet mittför Eskilstunavägen.

Stenen är av granit med rödaktig yta, varemot ristningen visar grå botten. Höjden är 182 cm efter h. kanten, bredden vid toppen över korsets kärna 65 cm, slingans bredd 8,5—10 cm. Runstenen består av 5 stycken hopfogade med cement och är stödd med en liten mur bakom.

Inskriften börjar med: 1—7 : **aotuitr** :, 2 är med säkerhet **þ o**, i det båda bistavarna äro alldeles tydliga, 3 **t** har en kort bistav, 3,5 cm t. h. och en ännu kortare 2,5 cm t. v., som ej heller annars genast faller i ögonen. varför runan blivit läst som **þ l** av mig och S. Lindqvist.

Efter **stein** är toppen bortslagen, som blott innehållet ordet »denne», då följande ord äro : **at : aisi**. Av det föreg. kolon finnes blott nedre punkten. En fåra framför **f** i **fapur** utgör en avsats i stenen.

Inskriften är följande:

: **aotuitr** : **raisti** : **stein** — **at** : **aisi** : **fapur** : **sin** : **prutar** : **piakn** :

5 10 15 20 25 30 35 40

Första namnets läsning **aotuitr** är en möjlig beteckning för **antuetr** Sundby, Spånga sn, Uppl., enl. min undersökning 1902 (B. 148, L. 376, D. II, 31 **antuitr**), uttal troligen *Andvætr*, jfr *Andvit* vandal. och östgot. (Schönfeld, *Wb. d. altgerm. Personen- u. Völkernam.* s. 20), fvn. *Qndóttr*.¹

Till ack. **aisi**, vars läsning är fullt säker, finnes intet motsvarande namn uppvisat, om icke fsv. *Æser* Lundgren. Sannolikt är det dock felristning för det ej ovanliga namnet *Est* vars ack. på uppländska runstenar förekommer c. 10 gg., t. ex. **aist** B. 328, L. 17, D. II, 230, Brate år 1914 Skråmstad, Haga sn, **est** D. I, 89, O. v. Friesen, Norby Vårfrukyrka sn (B. 644 **ist**, L. 717).

Det berömmade uttrycket om den avlidne **prutar : piakn** : förekommer på tre andra runstenar, nämligen Sö. 112 Kolunda, 151 Lövsund, 170 Nälberga. Första leden är fsv. gen. av fvn. *þrótttr* »kraft, styrka», jfr i skaldespråket: *þróttar orð* »animose dicta», *þróttarhvass* »acer et fortis» (Wisén), O. v. Friesen översätter det därför hos S. Lindqvist s. 132 lämpligen med »en kraftkarl».

Översättningen är alltså troligen följande: Andvæt reste sten (denna) efter Est, sin fader, en kraftkarl.

91. Tidö, Hammarby sn, Östra Rekarne hd.

Pl. 8: B. 756.

Litteratur: B. 756; L. 978.

Runstenens plats angives i B. 756 vara »Tidö Gärde», stenen är nu försvunnen.

Efter måtten i B. 759 har runstenen varit c:a 3,20 m hög, 90 cm bred vid foten, 55 cm på smalaste stället mitt på stenen och 1,11 m tangerande översta slingan i toppen. Ämnet har säkerligen varit gråsten.

Inskriften var enligt B. 756:

ikulfr : auk : uasati : raistu : stain : pansi · aftir : buka : ali : sikstin : þup hialbi · salu : þira :

5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55 60 65

þup är med säkerhet felläsning för **kup**, måhända ock **ali** för **ala**, om icke ristaren efter ack. **buka** av fsv. *Bugge* övergått till att bruka nom. fsv. *Alli*.

Namnet **uasati** måste hava uttalats *Væ-sæti*, som synes vara uttalet i Götaland, jfr Lundgren *Væste*, *Væ-mund* och Rök III, 266, varemot i Svealand *Vi-sæte*, varom den trogna ljudbeteckningen **uiseti** B. 67, L. 460, Brate år 1904, Lindö (D. II, 96 **uisiti**) vittnar. Förhållandet mellan de avlidne och dem, som rest stenen, angives icke uti inskriften, vilket kanske tyder på, att det icke varit släktskap utan kamratskap av ett eller annat slag, vadan en av dem väl kan hava varit från Götaland.

Översättning: Ingulv och Väsäte reste denna sten efter Bugge, Alle, Sigsten. Gud hjälpe deras själ!

92. Husby kyrkogård, Östra Rekarne hd.

Pl. 44. Pl. 8: B. 755.

Litteratur: B. 755; L. 976; D 8vo 88; S. Lindqvist, ATS 22: L. s. 47, 91.

Peringskiöld, som år 1686 avtecknade stenen, meddelar, att den blivit »nyligen inmurat med slingorna neråt, sedan han i kyrkegården för några år sedan i en graf igen-

¹ A. Noreen, *Namn och bygd* 1913 s. 146 tolkar ristningen som **And-wend* eller **And-wind* av urn. **Anda-wandur*, men denna uppfattning synes mig stranda dels på den av Noreen själv gjorda invändningen, att trots de många fallen av skrivningen **antuit(r)** ingen variantskrivning **antuint(r)* ännu anträffats, dels på att den gen. **antuita** L. 235, som Noreen anför till dess stöd, av D. I, 228 rättats till **antyits**. Namnets härledning synes vara riktigt funnen av Wrede, *Sprache der Wandalen* s. 62, se Bugge, *Runverser*, s. 401.